

BESZÉLGETÉS HORVÁT LILIVEL

„Csak így szeretnék filmet csinálni”

KRÁNICZ BENCE

MEKKORA SZEREPET JÁTSZIK A KÉPZELETÜNK A SZERELEMBEN? A SZERDAI GYEREK KARLOVY VARY DÍJA UTÁN A FELKÉSZÜLÉS MEGHATÁROZATLAN IDEIG TARTÓ EGYÜTTLÉTRE VELENCÉBEN VERSENYZETT.

• *Első nagyjátékfilmemet, a Szerdai gyereket 2015-ben mutatták be. Mi történt veled azóta?*

A *Felkészülés* első változatát még a *Szerdai gyerek* előkészítése alatt írtam, de intenzíven csak 2016-ban, az első filmem fesztiválkörútját követően kezdtem el foglalkozni vele. Az írással együtt csaknem négy évig dolgoztunk rajta – sok időnek tűnik, pedig ez nem egy túlhordott projekt, a támogatási rendszerben sem találkozott nehézségekkel, és a gyártása is a tervezett ritmusban zajlott.

• *Miért érezted szükségét a saját gyártó cégnek?*

Itthon a producerek nem fektetnek saját pénzt a filmek létrehozásába, hanem állami támogatásért folyamodnak, és a film gyártását bonyolítják le. Ehhez képest gyakran túlzónak érzem a hatalmukat a film készítését kísérő döntéssorozatban, illetve a filmek jogainak tekintetében is. Csernátory Dóra producerrel együtt 2016-ban megalapítottuk a Poste Restante produkciós vállalatot. Dóra a *Felkészülés* dramaturgja is lett, olyan kreatív társ, aki rengeteget segített abban, hogy a gondolataim a lehető legpontosabban tudjanak artikulálódni a filmvászonon. A bázis pedig producertársunk, Miskolczi Péter sok évtizedes filmgyártási tapasztalata volt. Az, hogy a film a mi saját produkciónkban készült, azt eredményezte, hogy a költségvetés beosztásában és a gyártást kísérő egyéb döntésekben is kizárólag ennek a konkrét projektnek a szempontjai diktáltak, nem kellett tekintettel lenni egyéb, a filmhez

nem kötődő érdekekre. Legközelebb is csak így szeretnék filmet csinálni: kreatív figyelem a produkciós oldalról, és kizárólag az adott filmre szabott döntések.

• *A Szerdai gyerek két díjat nyert Karlovy Varyban, Cottbusban is díjazták. Itthon ötezer néző látta moziban. Mit szólnál akkor a filmed fogadtatásához, és hogyan változott veled a viszonyod az elmúlt években?*

Különös fogadtatású film volt. A Karlovy Varyból tudósító magyar filmkritikusok durván elutasították, ami meglepett, és túlzásnak is éreztem. Éreztem, hogy fog még következni valamilyen igazságszolgáltatás az életemben ebben az ügyben, de azt nem gondoltam volna, hogy ennyire hamar: három nappal később megnyertük a kategóriánk fődíját és a külföldi kritikusok díját is. A film körbeutazta a világot, nyertünk egy csomó díjat vele, és a nézőktől is nagyon jó visszajelzések érkeztek, de még ma is, ha valaki sikerként hivatkozik a *Szerdai gyerekekre*, nekem ez az alapélmény jut eszembe, ahogy a díszbemutató közben a kollégáimmal a telefonunkon olvassuk ezeket a borzalmas magyar kritikákat.

• *Fontosabb a filmjeid kritikai fogadtatása, mint a nézőszáma?*

Igazából, mélyen csak az a fontos, hogy az ember belül hogyan áll a saját filmjével, azokkal az évekkel, amelyeket az adott történettel töltött. A külső dolgok, mint a kritikák és a nézőszám, alkotói szempontból elsősorban a következő munka miatt érdekesek. A Filmalpnál sem gondolták, hogy a *Szerdai gyereket*

százezren fogják megnézni. Szerzői film, ráadásul kelet-európai szocio – az ilyesmit nem nézik sokan. Az viszont elvárás volt, hogy fesztiválokon jól szerepeljen, így mikor a *Felkészüléssel* pályáztam, nagy bizalommal fogadtak, úgy kezeltek, mint aki már bizonyított. Remélem, hogy a *Felkészülés* szép indulása is megkönnyíti majd a következő film sorsát. És persze a nézőkről sem szeretnék lemondani. A világvárvány közepén kerül moziba a film, így nyilván nehezen lesz megítélhető a nézőszám, de a *Felkészülés* mindenképp szélesebb körhöz szól, mint a *Szerdai gyerek*. Ez egy nagy szerelem története.

• *Olyan szerelmi történet, amelyben benne rejlik a thriller lehetősége is. Az elején Hitchcockot is eszembe juttatta. Te mit kerestél benne?*

Először egy jelenetkezdemény juttat eszembe: egy nő, telve szerelemmel, megérkezik egy férfihoz, hogy elkezdjék a közös életüket, és a férfi nem ismeri meg. Megbillen a valóság, ez indítja el a történetet. Ahogy elkezdtem fejleszteni az ötletet, rájöttem, hogy ennek a filmnek arról kell szólnia: milyen hatalmas szerepet játszik a saját képzeletünk a szerelemben, mennyi mindent vetítünk bele a másik emberbe, hogyan formáljuk belül a másikkal alkotott képet. A valódi együttlétet megelőző szakasz álmodozásáról, izgalmairól és tévedéseiről.

• *Az abszolút főszereplő Stork Natasa, azt is lehetne mondani, hogy az ő alakításán áll vagy bukik a film.*

Komoly castingot tartottunk, sok jó találkozásom volt nagyszerű színésznőkkel. De az az igazság, hogy Natasa volt a legelső színész, akivel leültem a filmről beszélni, és amikor megláttam, megszállt valami megmagyarázhatatlan nyugalom, hogy megvan a főszereplőnk. Ennek ellenére rengeteget bajlódtunk a próbafelvételek során, mégis, ösztönösen éreztem, hogy együtt el fogunk tudni jutni a forgatókönyvben megjelenő karakterig. Natasa fantasztikus partnerem volt ebben – mindig éreztem, hogy az előző találkozásunk óta eltelt időben is dolgozott saját magán. Végül az utolsó ruhapróbán, két nappal a forgatás előtt úgy éreztem, hogy tessék, ott áll Dr. Vízny Márta. Natasa arca, alkata alapján nem is értem, hogyhogya nem osztottak eddig rá filmfőszerepet. Törékeny szépség, emellett nagyon intelligens

színész, nem okoz gondolt elhítnie, hogy elsőrangú idegsebész. Azt kértem tőle: ne foglalkozzon mással a forgatás ideje alatt. Ez magyar színészek esetében nagyon ritkán megvalósítható – általában színházi próbáról érkeznek forgatni, vagy este előadásuk van. Natasa és Bodó Viktor nem dolgoztak semmi máson, amíg forgattunk, és ez egészen kivételes szintű koncentrációt eredményezett.

• *Bodó Viktort közel másfél évtizede, az Overnight óta nem láttuk a vásznon, elsősorban színházi rendezőként dolgozik. Kifejezetten vele akartál dolgozni?*

Sokáig a hősnő szemével látjuk a karakterét – világos volt, hogy fajsúlyos személyiségnek kell lennie. El kell hinnünk, hogy ez az agysebész nem akármilyen. Hogy egy komoly nő nemhiába kel át miatta az óceánon. Tinédzser koromban jó pár előadásban láttam Viktort, és nagyon erős emlékeim voltak róla. Tudtam, milyen elképesztő színészi jelenléte van. Szerencsére izgalmasnak találta a forgatókönyvet, a Dr. Drexler János szerepében való elmerülés lehetőségét – nagyon örülök, hogy a mi filmünkkel tér vissza a vásznonra.

• *A Szerdai gyerekben a nevelőotthoni miliót mutattad be, a Felkészülésben az idegsebész hősnő orvosi közegét. Úgy tűnt, elég alaposan elmélyedtél ebben a világ-*

ban. Mennyi kutatómunkára van szükséged ahhoz, hogy úgy érezd, hitelesen tudsz ábrázolni valamit?

Az internetnek köszönhetően viszonylag könnyű egy bizonyos szintig elmélyülni egy témában. De ebben az esetben elengedhetetlen volt a fizikai tapasztalat is – orvosszakértőnk, Dr. Vitanovic Dusan és az Országos Idegsebészeti Intézet többi munkatársa nagyvonalú segítségének köszönhetően a főszereplőkkel együtt a valóságban is alaposan megfigyelhettük az idegsebészek napi munkáját.

• *Két újabb magyar filmhez érzem közelállónak a Felkészülést: az Egy naphoz és a Napszálltához. Könnyebb vagy nehezebb most női fókuszú szerzői filmet készíteni, mint amikor te bekapcsolódtál a filmszakmába?*

Mire én elkezdtem dolgozni, az úttörés már megtörtént. Mészáros Márta szokta emlegetni, hogy mikor ő megjelent a pályán, akkor rajta kívül volt Agnès Varda, Věra Chytilová, Larisza Sepityko, és itt körülbelül vége is a felsorolásnak. A mi rendezőosztályunkban – Gothár Péternél és Enyedi Ildikónál tanultunk – több volt a lány, mint a fiú a rendezőhallgatók között. Szilágyi Zsófia osztálytársam volt, jó barátom. Együtt dolgoztunk mindkét filmem castingján, és én is segédkeztem kicsit az *Egy napban*. Jó hallani,

hogy látszik valami közösség a filmjeink alapján. És annak is örülök, hogy Nemes Jelest említed, ezzel elkerülöd a női rendező-női film leegyszerűsítését. Hiszen attól női fókuszú egy film, hogy a női létezéssel kapcsolatban képes valamit megragadni, a rendező nemétől függetlenül.

• *Több rövidfilm és két nagyjátékfilm után kiismerted már a saját rendezői alkatodat? Az alkotófolyamat melyik részén vagy igazán elemedben? Mi hajt előre?*

Azt hiszem, tematikusan a felszín alatti érzelmi folyamatok, a titkos belső élet, az intuitív választások izgatnak leginkább. Nagyon szeretem a filmkészítésben a keresgélést, a csiszolást, vagy desztillálást – hogy éveken keresztül formálódhat egy gondolat, mielőtt elérné a végső megnyilvánulási formáját. Éppen ezért kedvelem az átírást meg a vágás folyamatát. Egyelőre elképzelhetetlennek tartom, hogy hosszú snittekben fogalmazzak, ahol nincs meg a hangsúlyok utólagos alakításának lehetősége. Küzdelmes, vívódásokkal teli folyamat a filmkészítés, pont Szilágyi Zsófiával szoktuk egymásnak mondogatni, hogy jó oka kell legyen annak, ha az ember belevág egy filmbe. Csak akkor fogok belekezdeni a következőbe, ha ugyanolyan biztos vagyok egy anyagban, mint a *Felkészülésben* az elejétől fogva voltam. •

Horvát Lili:

Felkészülés...

(Stork Natasa és

Bodó Viktor)

